

M. st. Oficiului Parochial Reformat  
Nagytszt. Református Lelkeszi Hivatalnak  
Uileac de Beiuș—Belényesujlak

várad), 1926. január 16.

Cens.

1. szám



# SKOLAI EMLE

Felelősségteljesítő: DEBRECZENI ISTVAN református lelkész

Megjelenik két hetenként szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 160 Lel, fél évre 80 Lel, egyes szám 6 Lel.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő.

## Az Ige fényénél.

### A „Léleknek a kardja“.

Efézus 6, 17.

Amikor valaki véletlenül halálos mérget iszik és kezd elálmosodni tőle, valóságos életmentést cselekszenek vele a legjobb barátjai, ha irgalmatlanul megragadják, kiméltetlenül rázzák, ütik verik, hogy az álom erőt ne vegyen rajta, mert az biztos halála lenne. Ezért Luther mindig arra kérte Istent, hogy ne engedje őt elálmosodott lélekkel, tétlenül, félig meghalva vánszorogni az élet országutján, hanem rázza fel ilyenkor a lelkét kiméltetlenül. Vagy amint Pál apostol mondja, a „*Léleknek a kardjával, amely az Istennek beszéde*“ ébressze fel lelki szendergéseiből.

Rendkívül finom, éles, velőig ható szer szám ez a „*Léleknek a kardja*“. Nem annyira saját súlyával nagyot ütő kard az, mint inkább vékony, hegyes, finom művű tör. Nehéz volna kimagyarázni, mi ez a tör a lelki világban. Egyetlenegy példa azonban egyszerre megvilágosítja azt. A „*Zarándok útja*“ című világhírű symbolikus regény írója Bunyan János ifju korában hitvány, elvetemedett, istenkáromló életet élt. Főleg ez utóbbi miatt volt városzerte nevezetes. Egy alkalommal olyan elviselhetetlen borzalmassággal káromkodott, hogy a közelében álló két nő, — maguk is az utca szégyenei különben — bedugták a fülüket és haragosan kiáltottak rá, hogy hagyja abba az átkozódásait, mert a hidig végig szaladt a lelkükön a rémülettől. Valósággal megtorpadt Bunyan ezekre a szavakra. A „*Léleknek a kardja*“ elevenre talált. Megrázkódott tőle. Ébredezni kezdett. Ilyen rettenetesen mélyre sülyedt le ő! Még ezek az utca seprédei is megrémültek tőle! Ettől kezdve tökéletesen más ember lett belőle.

Elképzelhetetlenül nagy átalakító erő van abban a bántó tudatban, hogy van valaki ezen

a világon, akinek joga van lenézni bennünket; ... mert különb, mint mi. A *szégyenérzet* ez. A „*Léleknek a kardja*“. Minden erénynek a fundamentuma — amint a stoikusok hitték.

Dicsőségesen bölcs, áldásos rendeltetését pedig a „*Léleknek a kardjának*“ a következő eset példázza ki szépen. Az én szülővárosomban ismertem egykor egy részeges, dologkerülő, tisztátalan életű embert. Egy alkalommal amint az utcán tántorgott, véletlenül nem lévén éppen olyan mámoros, mint rendesen szokott, egy üde, tiszta, fürgé ifju nőt látott tova libbeni maga mellett. Mint két külön világ lakói között, oly mérhetetlen nagy volt a különbség közöttük. Éppen azért a férfi lelkét valósággal megbűvölte a leány üde, tiszta menyé. Akaratlanul is megszólította. Ámde az megvetőleg felelt vissza neki: „Ne szólj én hozzám. Rám ragad a szennyed“! ... Megszédült az ember ezekre a szókra. A „*Léleknek a töre*“ elevenre talált. Öntudatra ébredt tőle. Megundorodott saját magától. Erős, nagy elhatározás támadt a lelkében kimosakodni abból a tisztátalanságból és olyan üdének, tisztának, szépnek lenni, mint az a leány volt. És többet soha sem kóstolt alkoholt ... Egy esztendő múlva pedig egy tiszta, kellemes, boldog otthonban, mint nős embert találtam meg. Az a tiszta, üde, kedves leány volt a felesége, aki a „*Léleknek a kardjával*“ egykor a lelkébe szurt és azt felébresztette halálos dermedtségéből.

A pogány erkölcstelenség undok fertőjében fuldokló emberekből is így formált az isteni kegyelem új embereket, az embereket, az első keresztyéneket. Üde, tiszta, megelégedett lelkeket, akik vidám, boldog életük varázserejével ellenállhatatlanul vonzóiták magukhoz a pogányvilágot. Mint ahogyan az oceánok mérhetetlen víztömegét vonzza a szelid, ártatlan, méla holdvilág, elképzelhetetlen nagy erővel árapályok idején.

Ami kezdetben volt, ma is úgy megvan az!

Bokor Sándor.

## Szemle.

### Két esetből — egy tanulság.

Egyik református faluban meghalt egy közbecsülésben állott zsidó vallásu kereskedő. Humánus gondolkozásáért, mindenki baján segíteni kész jó szívéért az egész környéken tisztelte, szerette mindenki. Sem a faluban, sem a közelben nem volt rabbi, aki eltemesse. Megkérték a református lelkészt, hogy parentálja el, — min-egy a község nevében — bucsu- tassa el az elhunytat. A kollega készséggel vállalta. A metsző a halottas szobában elénekelt egy héber zsoltárt s kint az udvaron odaállt a lelkésztárs a koporsóhoz és — palást nélkül — gyászbeszédet mondott a szíve szerint és a hite szerint, hűséggel méltatót, megnyugtatót, vigasztalót. Hívei büszkén és örömmel néztek fel papjukra, ki a messziről odagyült művelt zsidók előtt becsülést szerzett nevének, a család megalatva mondott őszinte köszönetet és az elhaltnak egy fakereskedő keresztfia harmadnap a legközelebbi telepről kiutalt stóla fejében egy vaggon tűzfát.

\*

Nagyszalontán nyugalomba vonult az ősz zsidó rabbi, 46 évi ottani működése után. A hitközség, melynek nincs 300 adófizető tagja, míg az utódnak 112,000 Lei évi fizetést ad, mely a stóla- val együtt mintegy 150,000 Leire rug; — addig a távozó papjuknak nyugdíj- ul biztosítja a teljes fizetést valorizált értékben s a bucsuzás alkalmával egyik szónok egy 55,000 Leies takarékbetéti könyvecskát adott át, mint hiveinek bucsu- ajándékát.

\*

Szeretnék hasonló eseteket idézni a mi gyülekezeteink életéből, a mi hiveink köréből is, — de nem tudok. Ellenben lapszámokat tudnék teleírni arról, hogy nekünk üzletszerűleg kell megállapítani a stóla- kat, mint a boltban a kartonnak az árát, hogy milyen nehezen tudjuk elszánni magunkat az elértéktelenedett stóla- nak a „felemelésére“, amikor pedig egyre csak esik és hogy hiveink nemcsak hogy a legkritább esetben valorizálják csak megközelítőleg, hanem mennyi izet- len beszéd és mennyi bántó gondolat tapad leg- többször éppen a tehetősebbek részéről a pár- száz Lei stóla kifizetéséhez, akkor, mikor külső pogány cicomára, vagy a sátán oltárára egy arcizom rándulás nélkül dobják ki a súlyos ezre- ket, tízezeket egy-egy temetés, vagy lakodalom alkalmával. Aztán még több lapszámot tudnék teleírni, keserves, lelket mérgező, életet, gyakran több évtizedes hűséges munkában eltöltött lelki- pásztori életet gyilkoló szenvedélyes díjlevél huza-

vonákról, gyűlölettel tele évekig tartó harcokról, melyekben mindig a lelkipásztor veszt.

De nem ezért írom le e két esetet. Hanem azért, mert egy, ma nekünk nagyon aktuális ta- nuságot tár fel előttünk. A zsidó nemzet azért is tudta megőrizni kétezer éves szétszórtsága dacára is fajiságát és összetartozóságának mindig eleven tu- datát és érzését, mert mindig ragaszkodó hűséggel és feltétlen bizalommal becsülte és követte a papját. A fenti két eset — a maga anyagiságában is — ennek a bizonyítéka.

## Iskola.

### Iskoláink sorsa az új törvény tükrében.

Az immár életbelépett u. n. magániskolai tör- vény- nyel eldől- t — legalább egyidőre — felekezeti iskoláink sorsa.

A törvényjavaslat kamarai letárgyalása előtt november hónapban, ami- ot ismeretes, az egyhá- zak és a Magyar Párt vezetői tárgyalásokat folytattak a miniszterrel és az illetékes tanügyi factorokkal, melyek során sikerült némi enged- ményeket elérni. Ezeket 19. pontban összefoglalva aláírták a miniszter, az előadó, az államtitkár és Pleancu vezérfelügyelő, Egész természetes tehát hogy jó reménységgel uéztünk a végső szövege- zés és a szentesítés elé. Reményünk azonban nemsokára foszladozni kezdett. Hozzájárultak ehhez a parlamenti tárgyalások során elhangzott beszédek és Anghelescu miniszter közbeszólásai és felszólalása, melyek kevés kivétellel, a régi el- lenszenvről, ellenséges indulatról és gyűlöletről tanuskodtak. Ilyen hangulatban szavazta meg dec. 17-én a képviselőház, 18 án a szenátus nagy hir- telenséggel, mint a záradék kifejezi, egyhangulay e rá- nk nézve sorsdöntő iskolai törvényt.

A megszavazás után az a hír járta be a sajtót, hogy a 19 pontba foglalt kedvező módo- sításból összesen csak négyet vettek be a tör- vény szövegébe. Csakhamar sejteni lehetett azon- ban, hogy bár reményeinktől távol estünk, még sem egészen olyan sötét a valóság, mint első pillanatban látszott. Végre megjelent a szentesi- tett szöveg, melynek alapján most már tisztán láthatunk és számot vehetünk iskoláink jövőjére nézve.

Legelőbb is megállapíthatjuk, hogy a 19 pontba foglalt ígére- teket, melyek pedig még mindig nagyon hiányosan teljesítették volna jo- gos kívánságainkat, a miniszter nem tartotta meg. Nehány pontban sikerült ugyan jogainkat elis- mertetni, de a végleges törvény sok szakaszában visszaesést mutat az eredeti, még májusban be- terjesztett és ismeretessé lett szöveghez.

Elismert jogaink között elvi jelentőség tekintetében legfontosabb, hogy *felekezeti iskoláink nyilvánossági joggal* bírnak. Így nem lesznek kitéve iskoláink és tanítóink annak a meggyaláztatásnak, hogy az állami iskolák gyakran jóval kevesebb képességű tanítói előtt kelljen vizsgáztatni növendékeiket.

Másik szintén fontos jogelismerés, hogy a tantestület alkalmazása az iskolafenntartó joga és fegyelmi jog is az övé.

Harmadik lényeges általános értékű kedvező változtatás, hogy valamely iskola államosítását nem a lakosság törvényes képviselőinek, hanem csak az egyházi főhatóságok kérésére fogja a miniszter végrehajtani. Ez azonban természetesen semmi más, mint jogaink birtokában való meghagyás. Hasonlóképpen az a szakasz is, mely szerint a tanítási nyelvet az iskolafenntartó állapítja meg.

Megfoszt azonban az új törvény egy ősi jogunktól, melyet pedig a magyar kormányokkal és a miniszterekkel szemben is mindig állhatatosan védelmeztünk. Ez ősi jog szerint a miniszter és az összes tanügyi közegek iskoláinkkal mindig csak az iskola fenntartók útján levelezhettek, illetve rendeleteiket, intézkedéseiket csak a főhatóságok útján intézhették iskoláinkhoz. Erre nézve a 19 pont egyikében ígéretet is tett a miniszter és a végső szövegbe mégis úgy került be, hogy az elvi jelentőségű rendelkezéseket közölni fogják az iskolafenntartói jogot kétségessé tette, amellyel számtalan alkalmat ad az alantas közegek zaklatásaira.

Lényeges, az eredeti javaslat szövegéhez képest kedvező változtatások, hogy az iskola belső ügykezelésében kizárólag az iskola tannyelve használható. Szomorú azonban, hogy ezt is mint küzdelemmel kivívott engedményt kell feltüntetnünk. Ez a szakasz létrejöttének történetével leghűbb jellemzője az egész törvénynek. Engedmény tehát az, ami legsajátabb jogunk!

Előnyös változtatás továbbá, hogy a román nyelv tanítása csak a III. osztálytól elkezdve kötelező és az alkotmányt nem kell román nyelven tanítani.

A tanárok vizsgájának is könnyítést nyújt az új törvény. E szerint a román vizsgát 5 éven belül kell letenniük és földrajz, történelemből csak a szaktanároknak kell vizsgáznunk, a többieknek pedig csupán a román nyelvből. Az 55 évesek és 30 évi szolgálatnak vizsga alól való felmentését az új törvény biztosítja.

A leányiskolákban jelenben már működő férfi tanárok megmaradhatnak állásaikban, de ezután csak nőtanárok alkalmazhatók.

A nyilvánossági joguktól már megfosztott iskolák nyilvánossági jogának viszaszerzésére is ad lehetőséget az új törvény szövege. Eszerint a feltételeknek megfelelő iskoláknak a miniszter megfogja adni a nyilvánossági jogot. Ez többet ígér, mint az eredeti szöveg, melyben ez állott: megadhatja, de viszont kevésbé bizható, mint az eddigi gyakorlatból szerzett kilátásainak, mely szerint ez az ügy a „comitetul scolar”-hoz tartozott, melynek elfogulatlan tudós tagjainál eddig jóindulatot, illetve tárgyilagosságot tapasztaltunk. Ez a szakasz ugyan mintegy kötelezi a minisztert a feltételek meglétele esetén a nyilvánossági jog megadására, de kérdés, hogy mik lesznek ezek a feltételek és hogy fogják azokat megítélni?

Mint röviden ismertetett törvényszakaszokból látható, az új törvény az eredeti tervezethez képest bizonyos mértékű enyhülést hozott és iskoláink jövőjét, ha sok küzdelem és nehézség között is, lehetővé teszi. De viszont lehetetlenné akarja tenni a miniszter ígérete ellenére meghagyott régi paragrafussal, mely szerint a felekezeti iskolák kötelesek tanerőiknek az államiakéval egyenlő fizetést adni. A történeti hűség és az igazság végett meg kell jegyeznünk, hogy a miniszter a mi álláspontunkon volt, de az előadó államtitkár és Pteancu vezérfelügyelő hevesen érveltek ellenünk azzal az alacsony és tisztességtelen érveléssel, hogy ha e halál paragrafust kihagyják, akkor mi képesek leszünk iskoláinkat fenntartani.

Pedig még ezenkívül is van egy másik szakasz, mely sok kis gyülekezetünk iskolájának megszűnését jelenti és célozza. E szerint csak azok az iskolák működhetnek, melyeknek legalább 20 növendékük van. Igaz, hogy az eredeti tervezet 30-at követelt és így ez kedvezőbb, de a minimumot megszabni még ebben a számban is kultúraellenes ma, mikor a háború következtében, sehol sem érhetik el iskoláink a normális létszámot.

Van még más sérelem is ránk nézve a némileg kijavított törvényben. Legnagyobb elvi jelentőségű, hogy a nyilvánossági jog biztosítása dacára is csak magániskoláknak nevezi iskoláinkat, melyek így magántanulókat — ez elvből kifolyólag — ezután sem vehetnek fel.

Érthetetlen és lényegükben támad meg bennünket a 29. §, mely szerint a felekezeti iskolákban tilos befolyást gyakorolni a tanulók vallásos

AZ

**„Egyházi és Iskolai Szemle”**  
előfizetési ára egy évre 160 Lei, félévre 80 Lei,  
negyedévre 40 Lei.

meggyőződésére. Szinte elképzelhetetlen, micsoda gondolkodás vezette e szakasz kigondolóját. Hitvallásos iskola vallási ráhatás nélkül! Hát célja lehet a kormánynak, az államnak a vallásos érzés erősítését éppen azok ápolóiban, a felekezeti iskolában megakadályozni? Vagy még ezek után is csak úgy akar velünk bánni, mint a szó szoros értelmében vett magán-, zugiskolával?

Végül még csak egy nagyon súlyos következtetlenséget és sérelmet említek fel. Megszabja a törvény, hogy tanerőinknek milyen fizetést adjunk és ebben követi a magyar törvényt — de nem követi abban, hogy ha ezt nem vagyunk képesek megadni, államsegélyből fogja kiegészíteni, — mint a magyar kormány és a magyar törvény tette. Én az államsegély intézményének nem örülök és állítom, hogy boldogabbak és erősebbek volnánk, ha soha ki nem találták volna, de amíg a román kormány részünkre is meg nem adja addig nincs joga egy miniszternek sem arra, hogy más nyelvű állampolgárokkal való egyenlőségünket hangoztassa, vagy e törvény liberálismusát emlegetse és legkevesebb, hogy több előnyt és kedvezményt nyújt számunkra, mint a magyar törvény adott a nemzetiségek számára.

A törvényt követő végrehajtási utasítás a részletekben még adhat valamit és éppen ezért várakozással nézünk elébe. Az eddig kivívott jogokat fel kell használnunk iskoláink és gyermekeink javára, de nem mondunk le a többiekről sem, hanem alkalmas időben küzdeni fogunk ezentúl tovább.

Debreczeni István.

### Előfizetőinkhez!

Több mint egy éve, hogy lapunk előfizetési árát nem emeltük. Azóta a lapok előállításának költségei több ízben emelkedtek. Nem hárítottuk át ezeket a költségtöbbleteket olvasóinkra, mert végső erőfeszítésünkig igyekeztünk kimélni amugy is sok iránból igénybe vett olvasóinkat. Az utóbbi hetek áremelkedései azonban oly rendkívüliek voltak, hogy azokat magunkra vállalni nem tudjuk.

A papírgyárak január 1-től a papír árát 20%-kal emelték fel, a postai szállítási díj pedig január 1-ével 100%-kal drágult és állandóan drágulnak a munkabérek is. Mindezeket figyelembe véve, lapunk előfizetési árát mérsékelten emelni voltunk kénytelenek és lapunk új előfizetési ára:

|            |         |         |
|------------|---------|---------|
| Negyedévre | — — — — | 40 Lei  |
| félévre    | — — — — | 80 Lei  |
| egész évre | — — — — | 160 Lei |

Kérjük m. t. előfizetőinket, fogadják megérkezéssel és méltánylással fenti közlésünket. Egyben legyen szabad kérnünk az eddig elmaradt előfizetési díj szíves megküldését is.

„Egyházi és Iskolai Szemle.”  
kiadóhivatala.

**Nyuglázás.** Néhai Szabó Lajos amaci lelkész családja részére dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnok és ügyvéd 500 Leit, Nagy József [Szatmár] 500 Leit adományozott. A további adományokat e helyen szintén nyugtázni fogjuk.

## Egyházi hírek

**Szegélykiáltás.** A gyámoltalan özvegy édes anyán kívül 8 apátlan gyermek, nyolc papi árva nyomorúsága, magárahagyatottsága, szármalmas fekete jövője kiált a tollamon, e betűkön keresztül segítségért. Szegény Szabó Lajos volt amaci lelkesztársunk családja az, kikre akkor szakadt rá a vesztes, a gyász, a tehetetlen szegénység. mikor mi boldogan szoltuk az ígét: nagy örömet hirdetünk néktek. A nyolc közül csak egynek van, mint helyettes tanítónőnek, valamilyen állása s a legkisebb még alig mult el 3 éves... A szomszéd szobából vidáman tör át kis fiam csengő kacagása és a szívem összeszorul: nem messze innen árva papfiuk szívében talán örökre meghalt az öröm, árva papfiuk szívének soha sem lesz joga ilyen gondtalan, vidám kacagásra. Aztán a lelkem elborul, mint odakint az ég e felhős téli délutánon: holnap talán az enyémre vár ugyanaz a gyászos jövő, vagy a tiedre testvér, ki e szomorú szavakat olvasod. — Egy árva család segélykiáltásai ezek. Ők még mit se tudnak róla hogy kitört az ajkukról, csak ott jajgat, sikolt némán a szívük mélyén, de már is vannak, akik meghallották. Halljátok meg — szeretettel kérlek — minél többen és feleljetek rá áldozatos, cselekvő szeretettel. Különösen kérlek titeket nagybányai tractusbeliek. Nekünk nincs gyámintézetünk, pótoljuk adományainkkal, amit intézményesen nem biztosítunk számukra. De ne álljunk meg itt! Tegyük állandóvá intézményesen: ébresszük fel az alvó, sőt haldokló gyámintézetet. Most itt egy árva család kiált, holnap úgy lehet a másik és ki tudja, nem a te családod-é?

**A vallásügyi törvényjavaslatot** a miniszter még a mult hóban beterjesztette a parlament elé letárgyalás végett. Szövege a ránc nézve sérelmes pontokban semmi kedvező változtatást nem tartalmaz. Igéretet tett azonban a miniszter, hogy az egyházak képviselőivel hajlandó e pontok felől részletesebb tárgyalásba bocsátkozni és nem zárkózik el kívánságaink teljesítése elől. Bennünket e törvény kétszeresen is érdekel, mert évek óta ennek megszavazásától teszi függővé a miniszter kertületünk megszervezésének végső elismerését.

### Eladó lelkész- és történelmi könyvek.

A magyar szabadságharc története Gracza György-től diskötésben V. kötet. Kossuth Lajos élete és működése Gracza Györgytől 1 kötet. Fürdős: papi-dolgozatok különféle esetekre. 8 vastag könyv, 32 kötet. Celder M. Evangéliumi lelkész 4 vastagabb könyv, 8 kötet. Szász Gerő: Prédikátor Tár 2 kötet. Chiniquy Károly: Ötven év a római katolikus egyházban 2 kötet. Ezek a papi könyvek mind jó fekete kötésben vannak. Fűtve van Garzó Gyula: Biblia-magyarázat 1881—1987-ig Andrid—Érendred. Öz. Csutoros Albertné.

## Törvény a magánoktatásról.

Ez alatt a cím alatt jelent meg Angelescu közoktatásiügyi miniszter ur törvénye a Monitorul Oficial 1925. december 22-iki számában. Dr Papp János szerkesztésében Nagyváradon megjelenő Legi Decrete című folyóirat a folyó évi 2. és 3. ik számában hozza a törvény magyar fordítását. A füzet ára 100 Lei. Kíváncsok, hogy a törvény magyar szövege olcsóbb kiadásban is közre bocsáttassék. Nem adta még ki a Miniszter ur a Törvény 114. §-ában jelzett végrehajtási utasítást, amely nélkül sok tekintetben tanácstalanul állanak a kisebbségek a törvény előtt.

Rövidesen rámutatunk a törvény fontosabb rendelkezéseire.

2. §. Elemi iskolánkban a legkisebb létszám 20 lehet.

6. §. Iskolánk az összes ellenőrzési és felügyeleti kérdésekben közvetlenül leveleznek a közhatóságokkal. A Minisztérium rendeleteinek az iskolákkal nem közlése büntető intézkedéseket von maga után az iskolával szemben.

10. §. A kisgyermek iskolák (gyermekkeretek) és elemi iskolák lehetnek vegyesek.

13. §. Az engedély nélkül működő iskolák bezáratnak, az iskolák fenntartói elvesztik fenntartói jogukat és 5–10,000 lei bírsággal sújthatnak.

15. §. A tanítóknak a Minisztérium ad egyéni működési engedélyt. Az engedélyt a kinevezéstől számított egy hónap alatt kell kérni a Minisztériumtól.

16. §. A tanító személyzet kellékeit írja elő.

18. §. A helyiségek higiénikus követelményeit írja elő. Második bekezdése engedélyezi az osztatlan iskolát, csak a létszámot köti meg az elemi oktatási törvény 65. §-val, mely szerint a I–IV. 60. az V–VII. pedig negyven tanuló lehet tantermekként.

20. §. A szükséges felszerelést megkívánja.

23. §. Az iskola levelezése a közhatóságokkal kizárólag román nyelven történik; a belső igazgatásban a 26. §-ban meghatározott esetekben kívül az iskola előadási nyelve használható.

25. §. Az ország címerét a nyomtatványokon és bélyegzőkön nem használhatjuk.

26. §. Anyakönyvek, katalógusok stb. kötelezőleg román nyelven vezetendők és fakultatív módon az iskola előadási nyelvén.

30. §. A tanszemélyzet ugyanolyan fizetéssel díjazandó, mint az állami iskolák tanítói.

31. §. Iskolák csak a Minisztérium tudtával és beleegyezésével fogadhatnak el alapítványokat és adományokat.

32. §. A Minisztérium a magániskolák alapjait ellenőrzi.

33. §. Nem alakíthatók iskolai egyesületek csak Minisztérium által jóváhagyott alapszabályok alapján.

35. §. A tanítás nyelvét a fenntartó szabja meg és az iskolába csak magyar anyanyelvű gyermekek vehetők fel, [tehát románok, zsidók, németek nem].

39. §. Román nyelv és nemzeti tárgyak tanítása a III-ik elemi osztálytól kezdve a végrehajtási rendeletben megállapítandó óraszámban kötelező, román nyelven.

40. §. Elemi iskoláinkban az állami tanterv kötelező. Ehhez kell alkalmazkodni teljes mértékben azoknál a tantárgyaknál, amelyekre nézve a 114. § ban említett Végrehajtási Utasítás másként nem fog rendelkezni.

50. §. Az igazolatlan mulasztásokat a tanítók, illetve igazgatók büntetés terhe alatt kötelesek a revizoratusnak bejelenteni.

51. §. A nem nyilvános jogu magániskolák növendékei kinevezést bizottság előtt tartoznak vizsgázni. Az eljárást a következő § ok szabják meg. Nincs tudomásunk róla, hogy kerületünkben valamelyik elemi iskolánk nyilvánossági jogát elvesztette volna.

62, 63, 64. §. A nyilvánossági jog megszerzéséhez szükséges eljárást részletezik.

65. §. A nyilvános jogu el. iskolák tanulóit az iskola tanítói előtt vizsgáznak, csak az abszolváló vizsgához küld a Minisztérium legalább két delegátust, akik közül egyik a vizsgán elnököl.

67. §. A nyilvános jogu iskolák anyakönyvei két példányban vezetendők egyik példány az illetékes revizoratushoz felterjesztendő az év lezárásától számított 15 nap alatt.

68. §. A nyilvános jogu iskolák bizonyítványt adhatnak ki, de ezek nem érvényesek csak a Minisztérium láttamozásával. A más iskolába beiratás céljából kiállított bizonyítványok csak a revizor láttamozásával érvényesek.

61. §. A Minisztérium az ellenőrzést iskolai revizorok, inspektorok speciális kiküldöttök útján eszközli, utóbbiaknak írásos meghatalmazást ad.

85. §. Az iskolával szemben a büntetések a következő módon alkalmaztatnak: a) Első dorgálás a főinspector által; b) második dorgálás a Miniszter által; c) az iskola bezárása és a nyilvánossági jog megvonása a miniszter által a Consiliul Permanent egyező véleményével.

88. §. A nem nyilvános jogu magániskolák tanszemélyzetének fegyelmezését az állam gyakorolja.

91. §. A nyilvános jogu magániskolák tanszemélyzetének fegyelmezése az illető fenntartók hatáskörébe tartozik.

92. §. Miniszter is felfüggesztheti a tanítót.

95. §. Magántanulókat meg a nyilvános jogu magániskolák sem vehetnek fel vizsgára.

107. §. Jelen törvény kihirdetésétől számított 3 hónap alatt [tehát 1926. március 22 ig] az összes bármely kategóriába tartozó magániskolák kötelesek felterjeszteni a Közoktatási Minisztériumhoz az illető kerületi felügyelő útján az összes igazoló okmányokat, hogy az iskola megfelel a jelen törvényben meghatározott összes feltételeknek. A miniszter az okmányok vételétől számított egy év alatt dönt Az iskolák melyek nem felelnek meg a feltételeknek, nem zárhatók be, csak miután azok fenntartói vagy igazgatói a Consiliul Permanent elé hivatnak.

Valamennyi elemi iskolánk okmányai felterjesztendők, hogy a mulasztásnak súlyos következménye ne legyen.

109. §. A már vizsgázott tanítók román nyelvtudását a látogatók ellenőrzik és a hiányos tudásukat tanfolyamra kötelezhetik, sőt az illetők a működési engedélyt is elveszithetik. A magániskolák tanítói kötelesek 5 évi határidő alatt vizsgát

tenni román nyelvből, románok történetéből, Románia földrajzából és alkotmányából.

110. § Az 1918. dec. 1. előtt létesült nyilvános jogú iskolák a törvény keretein belül tovább működhetnek a 107. §-ban megjelölt eljárás után.

112. § Felekezeti magániskolák államosítása csak az egyház törvényes képviselői azaz egyházi főhatóságai útján kérhetők.

114. § Végrehajtási Utasítás fogja véglegesen kifejteni e törvény alkalmazását.

### Szerkesztői üzenetek . . .

**R. G. Zilsh.** Megkaptam, ismertetését a jövő számban hozom. **Sz. H. Mezőbajj.** Köszönöm, hasonlóval viszonzom. Keress fel a nyilvánosság számára való írással is.

## Harangokat,

vas harangszerelőanyagot ajánl 16  
és vas harangöntőanyagot

**Hönig Frigyes** harang-  
öntődéje

ARAD, Strada Ba. I. No. 10-21. Alapított 1840.

## BERGER és SPINDLER

nagyszabeni harangöntők  ajánlják  
háború előtti művészi kivitelben és minőségben készült  
templomi

## harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhang-  
ért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 6-10

## BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghioroc-on  
(Győrök, Arad-megye)

harangot,  
a legutányosabb árak mellett  
készít a legfinomabb anyagból  
bármely hangú és nagyságú  
a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képek-  
kel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy  
bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai  
kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek  
részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál.  
[Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 16

# Megjelent és kapható a Királyhágómelléki Ref. Énekeskönyv

A legkényesebb igényt is  
kielégítő vászon kötésben

**60** Lei

A m. t. Lelkész és Tanító  
uraknak 10 darabon felül

**55** Lei

Az Énekeskönyv kapható nagyon szép  
kivitelű bőrkötésben, valódi  
arany metszéssel is, ára: **180** Lei

 **Legszebb alkalmi  
ajándék!**

A szállítás csakis utánvétellel, vagy a ren-  
delési összeg előzetes beküldése mellett  
történik, mivel az Énekeskönyv olcsó ára  
a legkisebb kamatvesztést sem bírja el.  
Csomagolásért a Bizottságilag megállapi-  
tott 2% költség jön a számla összegéhez.

Nagybecsű megrendeléseit tisztelettel kéri

**Béres Károly,**

az Énekeskönyvek kiadója és bizományosa